

Силабус курсу Основи сучасної лінгвокультурології

Ступінь вищої освіти – другий (магістерський) рівень
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 035 Філологія
Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Освітньо-професійна програма «Англійська мова і література»
Кількість кредитів – 3
Рік підготовки – 2, семестр – 3
Компонент освітньої програми: вибіркова дисципліна
Дні занять: за розкладом
Консультації: за розкладом
Мова викладання: англійська, українська

Керівник курсу

канд. філол. н. Ладика Ольга Володимирівна

Контактна інформація

olha.ladyka@tnpu.edu.ua +380680270326

Опис дисципліни

Мета дисципліни “Основи сучасної лінгвокультурології” – ознайомлення студентів із сучасними концепціями мовознавства, розкриття базових понять та методів лінгвокультурології, виявлення співвідношення мови та культури у рамках антропоцентричного підходу у лінгвістиці; визначення лінгвокультурного концепту. Курс дозволяє студентам оволодіти значним фактичним матеріалом, який дасть системні знання в області різноманітних мовних засобів, які несуть лінгвокультурну інформацію. Тематика лекційних та практичних занять спрямована на розвиток творчого мислення магістрантів, яке допоможе їм у вирішенні різноманітних дослідницьких задач.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Модуль	Результати навчання	Завдання
2/2	1. Лінгвокультурологія в системі наукового знання	Знати історію, витоки та міждисциплінарні зв'язки лінгвокультурології (напр. лінгвокраїнознавство, етнолінгвістика, культурна антропологія, міжкультурна комунікація); базові поняття та дослідницький інструментарій лінгвокультурології;	Питання для обговорення, презентації, виконання практичних завдань

		мету, завдання та об'єкт цього лінгвістичного напрямку.	
4/2	2. Мова – культура – людина: характер і принципи взаємодії	Знати визначення «мови» і «культури», різні підходи до їхнього вивчення та трактування; вміти пояснити проблему а «мова-культура» в світовій та вітчизняній науці: філософська постановка проблеми «мова-культура» (П.А. Флоренський, Л. Вітгенштейн, Х.Г. Гадамер); лінгвістична концепція В. фон Гумбольдта; особливості лінгвокультурологічної концепції Е. Сепіра-Б. Уорфа; погляди Ф. де Соссюра щодо взаємодії і співвідношення мови і культури; трансформація ідей В. фон Гумбольдта на слов'янському ґрунті (концепції М. Потебні, Ю. Лотмана, А. Вежбицької).	Питання для обговорення, презентації, ІНДЗ.
4/2	3. Людина в культурі. Мовна особистість. Національний характер крізь призму мови.	Знати особливості понять «етнічна ментальність», «картина світу» та «мовна картина світу»; Усвідомити специфіку поняття національного характеру крізь призму мови; навчитись аналізувати гендерні проблеми лінгвокультурології. Уміти проілюструвати образ людини в міфі,	Питання для обговорення, презентації, ІНДЗ.

		фольклорі, фразеології.	
2/2	4. Константи національної культури. Ключові концепти культури.	Знати основні концепції досліджень А. Вежбицької: семантичні примітиви; культурні скрипти. Знати визначення лінгвокультурного концепту та його характерні ознаки.	Питання для обговорення, презентації, ІНДЗ.
2/2	5. Спільне й відмінне при об'єктивації концептів американської, британської, німецької та української лінгвокультур	Знати процедуру дослідження концептів, вміти аналізувати та систематизувати вербалізатори концепту, будувати номінативне поле концепту; вміти проводити порівняльне дослідження національних концептів.	Питання для обговорення, презентації, кейси, ІНДЗ, виконання практичних завдань.

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК1	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК2	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК3	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК4	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК5	Здатність працювати в команді та автономно.
ЗК6	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК7	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК8	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК9	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК10	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК11	Здатність проведення досліджень на належному рівні.
ФК1	Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.
ФК4	Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
ФК6	Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
ФК7	Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК14	Здатність здійснювати аналіз мовного матеріалу з огляду на його лінгвосоціокультурні компоненти.
Програмні результати навчання	
ПРН2	Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.
ПРН3	Здатність застосовувати інноваційні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.
ПРН7	Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.
ПРН9	Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.
ПРН10	Збирати й систематизувати мовні, літературні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).
ПРН12	Здатність розуміти і поділяти цінності академічної доброчесності, усвідомлювати ризики, пов'язані з недоброчесною академічною поведінкою, діяти у навчальних і професійних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики, розпізнавати академічну недоброчесність і давати їй належну оцінку.
ПРН15	Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.
ПРН16	Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

Літературні джерела

Основні

1. Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология. Ценностно-смысловое пространство языка: учебное пособие. Москва: Флинта, 2010. 224с.
2. Вільчинська Т. Концептуальний аналіз: проблеми та вирішення. Освітнянські обрії: реалії та перспективи: зб. наук. праць / Н. Т. Тверезовська (голова) [та ін.]. Київ: ІІТО, 2008. №1(4). С. 7-10.
3. Воробьев В.В. Лингвокультурология (теория и методы). М.: Изд-во РУДН, 1997. 331 с.
4. Воркачев С.Г. Лингвокультурология, языковая личность, концепт: Становление антропологической парадигмы в языкознании. *Филологические науки*. 2001. №1. С. 64-72.
5. Карасик В.И. О категориях лингвокультурологии. *Языковая личность: проблемы коммуникативной деятельности*: Сб. науч. тр. Волгоград: Перемена, 2001. С.3-16. URL: <http://www.vspu.ru/~axiology/vik/vikart11.htm>
6. Ладика О. В. Американський менталітет як об'єкт лінгвокультурологічного дослідження. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/12296/1/Ladyka_Kherson%202018.pdf
7. Ладика О. В. Об'єктивація концепту AMERICAN DREAM (діахронний підхід): автореф. дис. на здобут. наук. ступ. канд. філол. наук: 10.02.04 – германські мови. Київ, 2017. 20 с.
8. Лучинина В.Н. Лингвокультурология в системе гуманитарного знания. *Критика и семиотика*. Вып. 7. 2004. С. 238–243. URL: <http://www.nsu.ru/education/virtual/cs7luchinina.htm>
9. Маслова В.А. Лингвокультурология. Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М.: Изд. Центр «Академия», 2001. 208 с.
10. Нідзельська Ю.М. Актуальні проблеми лінгвокультурології: Навч.–метод. посібник. Житомир, 2014. 84с.

11. Попова З.Д., Стернин И.А. Когнитивная лингвистика и лингвокультурология. URL: <http://www.lib.vsu.ru/elib/texts/217.pdf>
12. Потапенко О.І., Потапенко Я.О., Кожуховська Л.П., Чубань Т.В., Левченко Т.М., Бурчик І.В. Українська лінгвокультурологія. Корсунь-Шевченківський: Видавець В.М. Гаврищенко, 2014. 349 с.
13. Тхорик В.И., Фанян Н.Ю. Лингвокультурология и межкультурная коммуникация. М.: Изд-во ГИС, 2005. 260 с.
14. Харченко Е.В., Шкатова Л.А. Электронные лингвокультурологические курсы URL: <http://www.gramota.ru/book/ritorika/index3.htm>
15. Хроленко А.Т. Основы лингвокультурологии: учебн. пособие. М.: Флинта: Наука, 2009. 184 с.
16. Ladyka O.V., Levchyk N.S. Linguocultural Approach in Foreign Language Teaching. *Science, Research, Development. Philology, Sociology and Culturology #8: Zbiór artykułów naukowych recenzowanych*. Warszawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2018. S. 27-29. URL: <https://cutt.ly/Mc84YEA>

Допоміжні

1. Бацевич Ф.С. Нариси з комунікативної лінгвістики: Монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. 281 с.
2. Бацевич Ф.С. Основы коммуникативной лингвистики. К: Академія, 2004. 343 с.
3. Жайворонок В.В. Знаки української етнокультури: словник-довідник. К.: Довіра, 2006. 703 с.
4. Клоков В. Т. Основные направления лингвокультурологических исследований в рамках семиотического подхода. *Теоретическая и прикладная лингвистика*. Вып. 2. Язык и социальная среда. Воронеж: Изд-во ВГТУ, 2000. С. 60–67. URL: <http://tpl1999.narod.ru/WebTPL2000/KlokovTPL2000.htm>
5. Кононенко В.І. Концепти українського дискурсу. Івано-Франківськ: Плай, 2004. 248 с.
6. Кононенко В.І. Символи української мови. Івано-Франківськ: Плай, 1996. 272 с.
7. Ладика О.В., Гудз І. Р. Репрезентація концепту MONEY на фразеологічному рівні в англійській мові. *Закарпатські філологічні студії*. – Ужгород, 2018. Вип. 5. Т. 1. С. 51-56.
8. Мізін К.І. Зіставна лінгвокультурологія (на матеріалі англійських, німецьких, українських і російських усталених порівнянь). Кременчук : Щербатих О.В., 2014. 164 с.
9. Попова М.К. Национальная идентичность и ее отражение в художественном сознании. Воронеж: Воронежский государственный университет, 2004. 170 с.
10. Семенов О., Фаст О. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. 220 с.
11. Сикевич З.В. Социология и психология национальных отношений. СПб.: Издательство Михайлова В.А., 1999.
12. Слухай Н. В., Снитко О. С., Вільчинська Т. П. Когнітологія та концептологія в лінгвістичному висвітленні: навчальний посібник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 367 с.
13. Стефаненко Т.Г. Этнопсихология. М., 2002. 320с.
14. Brown N., González L.T., McIlwraith T. Perspectives: an open invitation to cultural anthropology. 2017.
15. Ladyka O., Yarema O. Lexical Realization of the Concept AMERICAN DREAM in 16-19th centuries. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мовознавство*. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2019. Вип. I (31). С. 94-104.
16. Ladyka O., Yarema O. The concept MODERN LIFE in modern Ukrainian linguaculture.

Research Trends in Modern Linguistics And Literature, 2020. V. 3. P. 40-54. DOI: <https://doi.org/10.29038/2617-6696.2020.3.40.54>

17. Palmer G. B. Ethnography: A neglected method of inductive linguistics. *Etnolingwistyka*. 2015. Vol. 27. P. 21–45. DOI: 10.17951/et.2015.27.21

18. Peeters B. Language, culture and values: towards an ethnolinguistics based on abduction and salience. *Etnolingwistyka*. 2015. Vol. 27. P. 44–62. DOI: 10.17951/et.2015.27.47

19. Rapport N. Social and Cultural Anthropology: the Key Concepts. 2014

20. Sharifian F. Cultural Linguistics. *Ethnolinguistic*. 2017. Vol. 28. P. 33-61. Lublin. DOI: 10.17951/et.2016.28.31

21. Yashchuk N., Tsaryk O., Sokol M., Ladyka O., Pasyk L., Rys L., Shtokhman L. Axiological aspect of modern german ethnosymbols in teaching german language. *Revista EntreLinguas, Araraquara*, 2021. V. 7, No 3. P. 1-14. DOI: 10.29051/el.v7iesp.3.15734.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, не приймаються.

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять зазвичай є обов'язковим компонентом навчання. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн формі або дистанційно за погодженням із керівником курсу.

- **Поточний контроль:** Усне опитування в ході лекцій та практичних занять, перевірка завдань (у тому числі самостійної роботи), оцінювання правильності вирішення тестових та практичних завдань на практичних заняттях.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модулі 1-5 усне опитування, завдання	50
ІНДЗ (модулі 1-5)	30
Підсумкове тестування (модулі 1-5) – тести, завдання	20
Всього	100

Шкала оцінювання студентів

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно

E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складанн
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом